

doops gezind plus

Opwarmen

- 2 om te beginnen
- 3 vanuit de stilte
- 4-6 overdenking
Het opwarmen is begonnen
- 7 open ruimte
Tuinieren voor onderling begrip
- 8 zegenrijk
Elim

VOORAF

Machteld Stam

Ze liepen allebei met hetzelfde idee rond zonder dat ze het van elkaar wisten. Hun huis was groot genoeg en de kinderen waren uitgevlogen. Toen het toch ter sprake kwam waren ze er dan ook snel uit. Ze besloten tijdelijk een warm en veilig onderkomen te bieden aan Oekraïense vluchtelingen. Hun gasten zouden een eigen verdieping met badkamer tot hun beschikking krijgen, zodat ze voldoende privacy zouden hebben. De keuken en de tuin moesten ze delen met hun gastgezin.

Een week later haalden ze de Oekraïners, een echtpaar, op van de opvanglocatie. Na weken te midden van het oorlogsgeweld in hun huis te hebben gebivakkeerd zonder elektriciteit, was het ze gelukt uit Oekraïne te vluchten. Nu waren ze in Nederland. Ze hadden een tas met kleren

en elkaar. Hij sprak Engels, zij alleen Russisch. Getraumatiseerd zat ze schuw en ineengedoken naast haar man. Zelfs oogcontact met haar maken was niet mogelijk.

De dagen daarna leek, ondanks de verwarmde kamers in huis, de vrieskou uit Oekraïne nog in haar lijf te zitten. Haast bibberend liep ze als een schim door het huis, met de blik naar beneden gericht. Het lukte niet om contact met haar te maken.

In het weekend kwam hun zoon langs met zijn vriendin. Zijn ouders zaten met hun Oekraïense gasten in de voorjaarszon in de tuin. De vriendin, die een Russische oma had, sprak de Oekraïense vrouw aan in haar eigen taal. Ze keek verrast op. Toen was het ijs gebroken.

BOEK

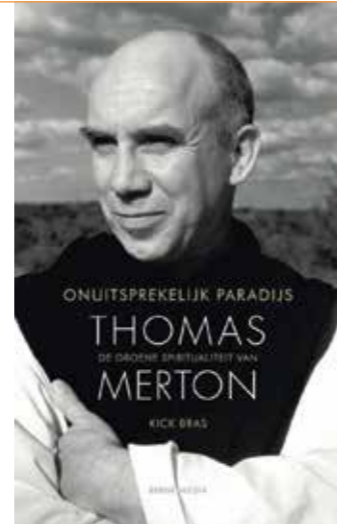
Jeannette den Ouden

Eén worden

De omslag van het laatste boek van Kick Bras toont een monnik met pretoogjes: Thomas Merton, een activistische mysticus met humor (1915-1968).

Zijn kluis, vlakbij zijn Trappister klooster in Kentucky, VS, noemde hij *this unspeakable paradise* (dit onuitsprekelijke paradijs). Merton herkende niet alleen Gods aanwezigheid in de prachtige bossen rondom het klooster, maar verlangde ernaar zelf op te gaan in die aanwezigheid. Zoals een mens bij een zonsopgang kan ervaren dat de hemel opengaat, zo hoorde Merton in de vroege morgen in zijn diepste innerlijk plechtige muziek klinken uit de openslaande hemeldeuren.

Is zijn spiritualiteit daarmee een 'groene' spiritualiteit? Ik zou het zelf niet zo noemen. In deze tijd staat 'groen' voor duurzaam en verantwoordelijk leven. Dat deed Merton ook, maar dan vooral op het gebied van sociale rechtvaardigheid

en vrede. Uit de vele citaten in het boek blijkt dat de natuur voor Merton bij uitstek de plaats was waarin hij zijn verlangen naar vereniging met God voelde zingen in zijn ziel. De stilte en de eenzaamheid van de natuur hielpen hem om zelf, vanbinnen, eenzaam en stil te worden, om zo één te kunnen worden met God en alles wat leeft.

Onuitsprekelijk paradijs. De groene spiritualiteit van Thomas Merton, Kick Bras, uitgeverij Abdij van Berne, € 19,95

God,
Als liefde een ruimte was
Zou ik het uitbouwen
En er tegen leunen
En dat het me dan zachtjes omhelst
Ademen is dan iets als danken

Met elke teug ontvangen we het leven
Om uw vrede stem te geven
Ook al weet ik niet altijd hoe dat klinkt
Iets als een verhaal dat wringt
Het zal veel piepen en kraken
Als roestige scharnieren
Langzaam open kieren

En dan die Lichtval
Onbeschaamd
Naakt en kwetsbaar
Eerlijk
Bultig, hobbelig, rimpelig
Niet wat wij ons hadden voorgesteld
Maar toch bevrijdend
Onverwacht
Als het binnenste buiten komt
Als de hemel op aarde komt

Het opwarmen is begonnen...

Gelukkig bevinden we ons inmiddels in een periode waarin we weer onbelemmerd naar concerten, toneel- en dansvoorstellingen kunnen gaan.

De ziel die hunkert naar schoonheid, kan zich warmen aan al het moois dat de schone kunsten te bieden hebben. Maar het gebodene komt er niet vanzelf: daarvoor moet hard gewerkt worden, tot op de dag van de uitvoering. De kunstenaars moeten zich letterlijk opwarmen, anders komt er geen optimaal resultaat. Inspelen of inzingen is daarbij dus onmisbaar. En zo zullen dansers voor een voorstelling uitgebreid rek- en strekoefeningen doen om de spieren soepel te maken, waardoor zij de kans verkleinen dat ze tijdens de voorstelling een blessure oplopen. Ook bij vrijwel alle takken van sport is het noodzakelijk dat de sporters vóór de wedstrijd zorgen dat ze goed opgewarmd zijn. Spieren zijn nu eenmaal kwetsbaar.

Met warmte en begrip kijken en luisteren wij dus naar al die mensen die topprestaties leveren en daarmee hun steentje bijdragen aan ons geestelijk welbevinden. Zo kan de gang naar een voorstelling of een concert, of het kijken naar een mooie sportwedstrijd, velen van ons helpen

om de stilte en de eenzaamheid die we in de achter ons liggende periode hebben ervaren, te verdrijven en om het vuurtje vanbinnen weer aan te steken. Na de afgelopen tijd van afstand houden en het vermijden van sociale contacten, kan het extra helpen om eens in levenden lijve met een vertrouwd iemand van gedachten te wisselen. Dan onderga je de helende werking van persoonlijke belangstelling en een geduldig luisterend oor. Ook op deze manier kun je jezelf – je binnenwerk met name – wat opwarmen, waardoor er opnieuw iets van licht in het leven komt.

Natuurlijk is het nu ook volop voorjaar en warmt de natuur letterlijk weer op, na de lange, grijze en natte winter. Middenin deze tijd vierden we het feest van het licht: Pasen, en in het verlengde daarvan het feest van het vuur: Pinksteren. Deze kerkelijke feesten passen wonderlijk goed bij de tijd van het jaar, bij het opwarmen, bij het enthousiast worden om nieuwe mogelijkheden, bij de hoop die erdoor gevoed wordt.

nietsdoen lijkt geen optie meer

We gaan in gedachten even terug naar het bijbelse Pinksterfeest. De eerste apostelen hadden in de aanloop naar het Wekenfeest hoop en wanhoop gekend.* Ze waren in de rouw om het verlies van hun meester en leraar, Jezus, en ze waren zoekende hoe ze het leven zonder zijn lijfelijke aanwezigheid toch zinvol konden invullen. Ik voel me wel verwant met die mannen. Zij moesten immers om te beginnen het gemis een plaats geven en waren onzeker over hun toekomst. Bovendien was het niet eenvoudig om de ongelooflijke gebeurtenissen rond Pasen en de ten hemelopneming te verklaren. In mijn kleine leven ervaar ik dat ook. Rouwen om wat je verloren hebt, onzekerheid over de toekomst, en soms ook je geen raad weten met wat je nog wel, en wat niet meer, kunt geloven.

Toch bleef de hoop bij de eerste apostelen stilletjes leven, want zij zochten steun bij elkaar, hopend op... ja, op wat? Deze mannen hadden

zich in Jeruzalem verzameld om het Wekenfeest te vieren; een belangrijk joods pelgrimsfeest waarbij de gave van de Tora op de berg Sinai herdacht en herbeleefd wordt. Ik stel me zo voor dat ze op de avond van het begin van het feest bij elkaar waren gekomen en elkaar voorlezen uit Tenach, het Eerste Testament, zoals te doen gebruikelijk was op deze avond. Zou het kunnen zijn dat ze, al lezend en erover discussiërend, opeens helderheid kregen over wat hen te doen stond? Wellicht ging hun op dat moment een licht op. Had Jezus ook niet steeds uitgebreid uit Tenach gelezen en de teksten aan zijn toehoorders verklaard? Ze werden er misschien wel warm van!

Het verhaal uit Handelingen gaat nog verder: er verschenen zelfs tongen als van vuur die zich op hun hoofden vertoonden. De tongen van vuur werden ook de tongen van de taal, want ze waren

in staat om iedere hoorder in zijn eigen taal of dialect toe te spreken. Hoe wonderlijk! In Handelingen lezen we dat dit de werking van de Heilige Geest was. Het innerlijk vuur was aangestoken en de apostelen wisten vanaf dat moment wat hun weg moest zijn: in de voetsporen van Jezus verdergaan, Tenach uitleggen, een zeer eenvoudig leven leiden, mensen ontmoeten, bemoedigen, opbeuren en vervullen van hoop. Zo gingen deze mannen tenslotte onverschrokken hun weegs en brachten ze velen in aanraking met het verhaal over Jezus' leven en dat hij Tenach zo liefhad. Het was een warm begin dat hun kracht gaf om latere tegenslagen te verdragen.

hoop doet leven

Wat zij toen nog niet konden weten – maar wij vandaag de dag wel – is dat het leven op deze aarde niet zo vanzelfsprekend is als men in het verleden dacht. Wij kennen ook de schaduwkant van het 'opwarmen' als we spreken over het *opwarmen van de aarde*. Steeds sterker voelen wij de noodzaak om na te denken over wat ons vandaag de dag te doen staat en hoe zich dat verhoudt tot het eenvoudige leven in vroeger tijden. We willen immers dat onze kinderen en kleinkinderen ook veilig en zinvol kunnen leven op onze aarde. Het is een immens probleem dat niet gemakkelijk is op te lossen, en velen van ons vragen zich af: hoe vinden we een goede balans tussen ons persoonlijke leven met onze behoefte aan geborgenheid en warmte, en het feit dat onze aarde in sneltreinvaart opwarmt? Nietsdoen lijkt geen optie meer.

Nietsdoen was ook geen optie voor de eerste apostelen. Zij vonden het heilige vuur en gingen eropuit om te doen wat zij nodig vonden. Wij kunnen steun zoeken bij die warmte, aangestoken door het vuur van het Pinksterverhaal, dat zegt dat niets onmogelijk is. Want hoe het ook verdergaat met ons: hoop doet leven! +

* Wekenfeest is het joodse *Sjawoeot*: zeven weken na Pasen wordt het gevierd. Daarvan is ons Pinksteren (Pentekostè) afgeleid. Zie Handelingen 2:1 ev.

*Heer, raak mij aan met uw adem,
reik mij uw stralend licht,
wijs mij nieuwe wegen,
geef op uw waarheid zicht.*

*Kom en doorstraal mijn dagen,
Geest van God uitgegaan,
die mijn ogen opent
voor wie nu naast mij staan.*

*Raak met uw adem mijn onrust
tot ik de rust hervind.
Al mijn wonden heelt Gij:
Gij ziet in mij uw kind.*

*Heer, raak ons aan met uw adem,
geef ons een vergezicht!
Draag ons op uw vleugels,
zeggen ons met uw licht!*

*Wees ook de Geest die mij aanvuurt
en al mijn twijfels bant.
Als geroepen kom ik:
mijn tijd is in uw hand.*

Sytze de Vries | Lied 695

COLOFON

Doopsgezind Plus is een liturgische, pastorale uitgave van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit en verschijnt zes keer per jaar, in het hart van *Doopsgezind NL*.
Redactie Kalle Brüsewitz, Marijke van Duin, Jeannette den Ouden,

Machteld Stam & Machteld van Woerden
Ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeloor Haarlem
Druk GBU printmedia
Oplage 5.000
Papier Maxi Offset
FSC-mix credit gecertificeerd

Contact redactie
Singel 454 | 1017 AW Amsterdam
020 623 09 14 | communicatie@ads.nl
www.doopsgezinden.nl

© ADS 2022

Tuinieren voor onderling begrip

'Er is zoveel verdeeldheid binnen de maatschappij. Ik denk dat je elkaar pas echt kunt leren begrijpen als je met elkaar dingen onderneemt.'

Jessica van Doorn (1981) is in haar woonplaats een buurtmoestuin begonnen. Tijdens de coronapandemie nam ze deel aan een online inspraakavond van de gemeente. 'Er waren ambtenaren en buurtbewoners, en toen bleek dat iemand anders eenzelfde idee had hebben we de krachten gebundeld en zijn we samen onze tuin gestart. De gemeente had een budget waarmee we heel veel hebben kunnen doen.

'Een buurtmoestuin is een heel mooi middel om buurtgenoten te verbinden. Geen mens is van nature naar; onze ideeën over de wereld zijn bepaald door onze persoonlijke geschiedenis. Pas als je begrijpt waar iemand vandaan komt, kun je ook echt begrip krijgen voor elkaar. Samen iets doen is dan heel waardevol.

'Iedereen kan zo ook iets bijdragen aan het tegengaan van

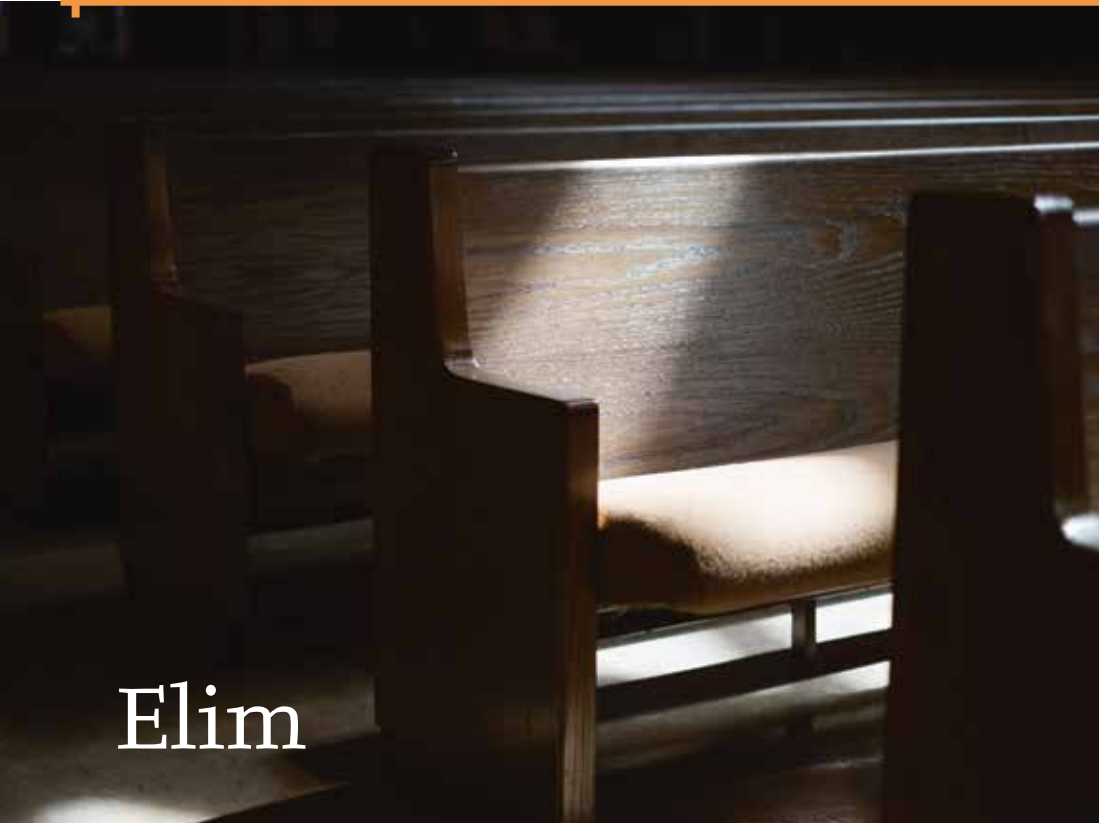
klimaatverandering. Het verbouwen van je eigen groente en fruit is de enige manier om zeker te weten dat er geen insecticiden op zitten die voor veel narigheid zorgen. Je hoeft geen in plastic verpakte spullen uit de supermarkt meer te kopen, want alles komt uit de buurt. Dat werkt goed voor alle beestjes in tuin, én voor de aarde in het groot. Ook is zo'n tuin een mooie manier om kinderen in aanraking te laten komen de natuur en hoe die werkt. Mijn eigen kinderen oogsten inmiddels hun eigen groente, en ook andere kinderen in de buurt doen dat.

'We kregen zoveel goede reacties op de tuin, zelfs in landelijke media, dat ik nu een stichting aan het oprichten ben om meer van dit soort projecten te stimuleren. Met de Stichting Wortel helpen we buurtbewoners met het maken van een plan van aanpak en

bij het contact met de gemeente. Als je zelf zoiets wil beginnen, neem dan contact op met je gemeente en informeer wat er mogelijk is. Niet alleen voor wat betreft ruimte, maar ook – niet onbelangrijk – het budget. Misschien heb je zelf al een stukje land op het oog, of weet je dat een stuk grond braak ligt waarmee niets gebeurt. Realiseer je wel dat zo'n tuin zeer regelmatig onderhoud nodig heeft, dus is het fijn als je met een groep bent die daar tijd in wil steken. Wij zijn met elf huishoudens.

'Het mooiste vond ik dat, nog vóór we een schop in de grond hadden gezet, de hele buurt al uitrukte met koffie, thee en koekjes. De mooiste momenten zijn nu de eerste zondag van de maand als we met iedereen samen werken. Ook is het er prachtig aan het einde van de dag, als het helemaal stil is en de zon nog net niet onder. Dan doe ik samen met de buurtkat Pickles nog een laatste ronde.' +

Elim

We zitten om aan elkaar geschoven tafeltjes in de kerk, elke maand, jaar in jaar uit.

Met wat online onderbrekingen, dat wel. We steken een kaars aan, delen in stilte een gebeurtenis of een naam om aan te denken. We schenken thee in, maken een grap, slaan de bijbel open. We zijn voorin begonnen, en zijn nu halverwege Exodus, met door het jaar heen uitstapjes naar adventsverhalen, geboorteverhalen, lijdensverhalen, opstandingsverhalen.

Elk verhaal is aanleiding tot gesprek. Over mens-zijn, ons mens-zijn of in het algemeen. Over vrede en strijd, in de wereld, in ons eigen leven. Over gevangen-zijn spreken we,

over bevrijd worden, over terug willen. We spreken over vertrouwen en angst, over strijd met je broer, over gezegend zijn, over weglopen en terugkomen, over vechten met God.

Het was vanaf het begin ver-trouwd. Omdat we elkaar gedeeltelijk kenden, omdat we besloten elkaar te vertrouwen, omdat we allemaal geloven dat de mysterieuze verhalen over ons gaan. Over ons leven, over de wereld. We hebben allemaal dorst. Ik als voorganger niet minder of meer. Het is alleen mijn werk, spreken over verlangen; het verlangen zelf

wordt er niet minder van. We dorsten naar kennis, naar verbondenheid, naar aangeraakt worden. Maar evengoed naar het weten van onze plek in de wereld, naar present zijn, zien en doen wat nodig is.

Ze zijn er eigenlijk altijd alle-maal. Niemand zegt makkelijk af. De laatste keer lasen we over Mozes en de Hebreërs, die van Mara met het bittere water naar Elim trokken, met twaalf waterbronnen en zeventig dadelpalmen. Een aanlokkelijke plek, heel even volmaakt na het bittere, het heimwee, het tekort. We spreken over plaatsen en momenten die even volmaakt lijken in een onvolmaakt leven, een onvolmaakte wereld. Waar je je dorst kan lessen, in de schaduw kan praten, lachen en rusten. Hoe droger de woestijn, hoe bitterder het water en hoe sterker het heimwee, terug of naar voren, hoe mooier Elim is.

We zwegen, omdat we wisten wat ontbrak, wat ons ontbrak en de wereld.

Deze plek, waar we nu zaten, is soms wel zoiets als Elim voor mij. Met deze mensen, of op zondagochtend, of als ik er alleen ben.

Ik zei het ook maar. Ze knikten en zwegen.

De volgende keer trekken we verder. +